

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 26.

Költ. Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek).
28-dik napján 1798-dik Elztendőbenn.

*Frantzia Országot érdeklő és Fr. Orzági
Tudósítások.*

A' Bonaparte' Hajósseregénn történtt
szerentsétlenség, hogy nem tsak igen ked-
vetlen, hanem felette véletlen dolog is lehet
a' Fr. ákra nézve: onnét meg-tetfzik, mivel
ők, a' magok Hajósserege' részéről, győ-
zedelemre tartottak számot, mely győze-
delmet nagy czeremóniával ki is hirdettet-
tek Tulonban Sept. 5-dikénn az oda való

D d

Elöljárók, el is lakták annak örömét, 's estve ki világosították a' Várossokat, mint ezt egy Tuloni Tudósítás után a' Strafsburgi Fr. Újságnak 17-dik Septemberi Darabja bizonyítja. Márfzilia (Marseille) Városában, hasonlóképpen ki-hirdetődött az említett győzelem, 's még a' helye is meghatározódott; nem különbenn az el nyertt Ánglus hajók' száma is. Ez t. i. ötre tevődött; és a' győzelem' helyéül Messina vidéke neveződött. A' több Ánglus hajók üzőbe vétettek azután a' Fr. Hajóssereg által, és mind széljel szilálódtak. *Risum teneatis amici?* — A' mi több: a' Strafsburgi Újságban meg van nevezve a' Személy is, a' ki ezen elő adott (hamis) Tudósítással, a' Nizzai földnek Villafrancai partjához érkezett a' Fr. Hajósseregtől, t. i. Kilmaine Generális' Unokája: 's a' Nizzai Kommandáns is vett a' Strafsburgi Újság szerént, különös Tudósításokat a' győzelemről, magától a' Fr. Admirálistól, Bruey Polgártól.

Az Egyiptomi huszonnégy Fejedelmek (Beyk) ellen indított Fr. hadat, nem előzte meg a' szokásbann lévő Manifestum. Hogy ennek el mulatása, még a' Fr. Törvényhozó-gyűlésnek magának is némely Tagjai előtt, könnyen szemet szúrhat: gyanította ezt a' Fr. Direktórium: azért mentette is azt, a' Törvényhozó-gyűlés' Ifjabb-

bik Tanátságához bocsátott 14-dik Sept. ri Írásában, a' mint menthette. A' mentesség t. i. ebből állott: hogy az Egyiptomi had, éppen nem indítódott a' Török Udvar ellen, mely, régi Frigyesre a' Fr. Nemzetnek, nem is az Egyiptomi Nép ellen: sőt inkább ezért 's a' Török Udvarért, és a' Fr. Nemzetenn is el követelt méltatlanságokért akart bocsfzút állani a' Fr. Direktórium a' Beykenn, (Egyiptomnak 24 Fejedelmeinn) a' kiknek üldözéséhez tehát minden előre való had-izenés nélkül hozzá kellett fogni, mihelyt lehetett.

Béts.

A' tegnap érkezett Konstántzinápolyi Tudósítások szerént, Bonaparte' Serege, Rosette Városánál, Alexándriától, Észak és Napkelet között, tíz órannyira volt bé sántzolva, 's feles számú Arabs Lovasságtól körül vétetve.

Konstántzinápoly alá, Sept. 5-dikénn érkezett az Orosz Hajóssereg, 's igen nagy örömmel fogadtatott.

Mack Generális, a' Nápolyi Sereg' vezérlésére hívatott Nápolyba.

A' Rastadi Fr. Követek, különös Írásban feleltek Sept. 14-dikénn a' Német Deputátciónak azon kívánságára, melynek czélja volt, a' Rajna' jobb meljékéről va-

ló vízfőz-takarodása a' Fr. Katonaságnak. Ezen vízfőz takarodás' idejére nézve, azt ígérték a' Fr. Követek, hogy az, nyomban fogja követni, a' végre-hajtott Békeségkötés' idejét.

B. Mézfáros Hufzárjainak egy Svadronja, Vitézi gyakorlottságának oly jeles remekjeit adta az újj Formaruhábann Sept. 21-dik napján, Ő Felsége és a' Generálisság előtt Laxemburgban, hogy mind a' Svadron Feje, Gróf Wartensleben Kapitány Úr, mind a' Svadron, igen szép dítséretet nyertek Ő Felségétől, 's az új Formaruhát ajándékul kapták a' Hufzárók, és Otto F. M. L. által is különösen megajándékoztatták.

Báró Devins Haditármester, a' ki nem régen érkezett vízfőz, a' Horvat, Slavóniai, Bánátusi, és Szeremi szélek járásából, betegeskedni kezdett, 's tegnap igen roszszúl volt: de tsak ugyan volt valami reménység élete' meg-tarthatásához.

Már ez ki volt nyomtatva a' múltt postánn: de nem fért bé az árkusba. Most már szomorúann kéntelenítettünk írni, hogy a' reménység el erylészett: mert a' halál, melynek hatalma alá tsak úgy vagynak alája vettette a' leg-nagyobb Hérósok, mint a' leg-gyávábbak: véget vete ezenn nagy Ember' meg-betsl-ű

hetetlen életének tegnapelőtt: de az ő Vezéri ritka érdemeinek követésre méltó példáját, örökre fenn fogják marasztani a' halhatatlanító Históriák: hogy rajta is bételjék: Virum laude dignum Musa vetat mori.

Igen fájdalmas megilletődéssel értetük, Gróf Teleki Domokos Ts. K. Kamarás Úrnak, és a' Maros-Vásárhelyen lévő Kir. Tábla' Assessorának M. Vásárhelyett Sept. 17-dikénn történt halálát, kinek, mint a' Tudományoknak a' két Magyar Hazábann, és az anyai nyelvnek is szíves gyarapításánn igen példássann fáradozott E. Hazánkfiának, élete zsenyéjében véletlenül lett el enyészését, tudjuk, hogy a' két M. Hazábann, és ezenn kívül is, igen fogják Mindenek sajnállani: valakik becsülni tudják, a' buzgó jó Hazafiságot.

A' Magyar Országi széleknél kis Harmintzadók voltak eddig: a' Hocheneggi, Wiszmathi, Angeri, és Marcheggi. Most ezeket Commerciális nagy Harmintzadokká változtatta Ő Felsőge, egy új Rendelésében, a' mely Sept. 4-dik napján költ. Ezen Rendelésnek ereje szerént ellenben, a' Lichtenwerthi, Zillingdorfi, Brodersdorfi, és Dürnkruiti Harmintzadók, szorossann úgy fognak tartatni, mint kis Harmintzadók, a' melyeken tehát a' Commer-

ciális Harmintzadokhoz tartozó nagyobb portékákat nem lehet ezentúl által-szállítani; vágó nagy szarvas marhát se' többet egyszerre ötnél; és kisebb marhát tíznél.

Helvétzia'

gyászos sorsáról, a' mıt tsak summásann írtunk a' múltt postánn: hofzszasann, és környülállásosann adja elő a' Bétsi Udvari Újságnak újabb Darabja, mely nyomos előadásnak értelme ez: „Ezen szerentsétlen Ország, újjonnan, a' leg-rettенesebb vérontásoknak lett szomorú néző-helyévé, mely is, a' Frantzia Országgal tett újj egybe-kaptsoltatás, és az, az által bé hozott újj igazgatás következése. Az Araui Tanáts el végezte, hogy minden Helvétus, az újj Koustitútzióra esküdjön reá. Ezen, a' Nép előtt oly útállatos Koustitútzióra való esküvés, mely valósággal Helvétziának egy részére újj, eddig nem próbált terheket rak, kiváltképpen az apróbb Kantonokban újj béketelenkedésekre adott alkalmatosságot, minthogy, ki ki, az eddig meg-történt példák szerént, nem ok nélkül tart attól, hogy az újj Koustitútziónak, 's az arra meg-kívánt esküvésnek, nem tsak a' belső nyúgodalom' meg-háborítása, és újj adozások lesznek következétei; hanem még a' Vallás és az Isteni tisztelet is semmivé tevődik az által, 's a' jó erköltsnek minden, eddig oly hasznos kötelei el

bomlanak, 's végtére még külső Hatalmas-
 ságokkal is hadba kell elegyedni. A' mosta-
 ni Appenzelli Kántonnak minden Gyüleke-
 zetei, az ellentállásra tehetetlenek lévén, a'
 Helvétus és Fr. Katonák fenyegetési között,
 részfizerént készséget mutatván, részfizerént
 bizonyos erőszak tételek után, végtére tsak
 ugyan a' hitet le-tették; hanem a' Wald-
 stetteni Kántonbann fekvő Unterwaldi Di-
 striktus, magát az ellentállásra meg-hatá-
 rozta, melyért is egy hallatlan kegyetlen-
 séggel bántak vele. Generális Schauen-
 burg, September' eleinn, számos Sereget
 vont öfzsze ezen Kánton' határszéleire, és
 maga Lucernába ment, hogy az egészsz
 munkát onnan igazgathassa. — A' fegy-
 vert fogott Béketelenek, a' Stántzi vidéke-
 kenn Isántzolták el magokat. A' Fran-
 tziák Sept. 7-dikénn nyomúltanak elő, sok
 ágyúzó készületeket vivén magokkal Lu-
 zernából. Sept. 8-dikánn vizsgálatta meg
 a' Generális a' Béketelenek' fekvésseket,
 és akkor egynéhány nem igen nagy egybe-
 tsapások is estenek. 9-dikbenn a' nap fel-
 jötekor következett a' minden oldalról lett
 meg támadás. Egy Frantzia Korpus, mely
 a' tónn hajókra vette vólt magát, Stánz-
 nál a' parthoz közel ment, azonközben
 egy más Osztály a' hegyekre ment fel. —
 A' szegény Helvétusok minden oldalról kö-
 rül kerítettvénn, mint meg annyi kétségbe-
 esettek védelmezték magokat, az ütkö-

zet egész nap tartott; végtére csak ugyan ők győztettek meg, 1500-nál többen estek el, és annál is sokkal többen estek sebbe közölők. Minden ágyúik, és azokhoz tartozó kézületeik a' Frantziák kezeikre kerültenek, kik is azután Stánzba bényomúlván, ezen Mező-várost csak nem egészfzen hamuvá tették.

Luzernából Sept. 12-dikénn így írnak erről. Az Unterwaldenben esett gyilkos Szena miatt, mindennek nagyon le esett itt az álla. Ezen Hónap' 9-dike egy rettenetes nap vala; mellyen a' Fr. ák minden oldalról megtámadták az Unterwaldenieket. — Mindeütt ők győzedelmeskedtek, de csak ugyan a' leg keményebb és leg rettenetesebb ellentállás után. — A' Kerns, és Stanz között esett fő ütközet, jókor reggeltől fogva délig tartott, mind két oldalról nagy veszteséggel. Mikor már a' Frantzoké volt a' győzelem, minden falukat, sőt magános házakat is meg gyújtogattak, egyik tűz a' másikkra tsillámlott Luzernnek ellenébe, az egész ég' bółtozatja lángban látszott késő éjtzakáig. Sem Afzszonyoknak, sem gyermekeknek nem adatott kegyelem. Stanzstadttól Stánzig, rakással feküdtek a' holtak, úgy hogy más nap a' holtak' halmain kellett utat vágni. Stánzbann nagyobb részfent minden házak el égtek, az inség és pusztulás le-írhatatlan. Nints pedig még vége a' nyomorúságnak. Generális Schauen-

burg mindennek pardont ajánlt, a' ki a' hegyről le jöven, a' fegyvert le-teszi, és a' Konstitúciónak magát alája adja; hanem senki se' jön le. Az Unterwaldiak közzül a' hóltiak' száma, két ezernél többre tevődik. Magok a' Fr. Tisztek beszélik, hogy a' had' egészsz folyamatiában, hasonló kegyetlenséget nem láttanak. Sok Afzszonyok hartzoltak a' Férjfiak sorában. Egyszerre száz helyen is lehetett a' gyúladást látni 's a' t. Hasonló. Fátum fenyegeti a' Schweitzi Kántont is. Generális Schauenburg, ennek Lakosainak is, bizonyos feltételeket adott elejekbe, mellyeket ha el nem fogadnak, fenyegeti őket, hogy az ő tsendes völgyeikbe fegyveres kézzel fog bé-nyomúlni.

Unterwaldenben, mintegy 3 ezer ember vesztességjek vólt a' Frantziáknak.

Nagy Britanniai Tudósítások.

A' Frantziák, kik Aug. 22-dikénn Kílalánál Irrlandiába ki-szállottak, meg-támadták Aug. 27-dikénn, reggel, Kastlebárnál, Lake Generálist, minekelötte Ez, a' maga Seregeit mind egybe-gyűjthette vólna. Kevés embereit vesztette ugyan el, hanem tsak ugyan magát viszszá vonni, és hat ágyút az ellenségnek hátra hagyni kéntelenítettett. Ezenn ízerentsétlen történetet Sept. 1-ső napjánn tette a' Londoni Udvari Újság közönségesse, hozzá tévén azt is: „úgy látszik, hogy a' Frantziák

Castlebártól] Tuámig elő nyomúltanak légyen“, de a' mely hír még meg nem bizonyosodott. Azonközben Lord Cornwallis a' maga Seregeivel, mind közelebb közelebb lépett az ellenséghez, és 13 ezer emberrel, Sept. 1-ső napján, Áthloneba Knockhill Városa mellé érkezett. — Sept. 6-dikán, Portland Hertzeg a' Londoni Lord Májorhoz ezen officialis Tudósítást küldötte:

„Lord Cornvallisnak, Knockhillból Sept. 1-ső napján írtt, 's hozzám ma reggel érkezett Leveléből ki sül: hogy az ellenség még akkor Castlebárnál állott; 's tökéletes fundamentomonn hihetjük, hogy az ellenség' erejét, szemtelenül, sokkal nagyobbnak hirtelték, mint a' mennyi valósággal; a' Lakosok is, kik a' Frantziákhoz adták magokat, egynehányat kivénn, mind alatsen emberek, 's nem is nagy azoknak száma.“

„Ugyan azon hitelt érdemlő forrásból, örömmel állíthatom azt is, hogy Irrlandiának egyéb részeibenn semmi béketelenség magát nem mutatta, melyet is az Újságokban el terjedett hírekre nézve tarték szükségesnek ide tenni.“ Ennyi az Officziális Tudósítás. — A' privát Tudósítások között, még egyéb híradások is vagynak, melyek között az a' leg inkább figyelemességet érdemlő, mely is Sept. 7-dikén a' Lloyd Kávéházában ki ragasztatott: hogy t. i. egy Liverpoelből érkezett Levél szo-

rént, egy Dublinból Sept. 4-dikénn ki indult hajó, mikor éppen elindult, valami Vámfedő hajó Kormányozójától értette légyen azt: hogy Lord Cornwallis a' Frantziákat meg támadta 's meg is verte, aztán pedig, a' maga Seregét öt Osztályokra osztván fel, az ellenséget bé kerítette és mind fogságba ejtette, azonban késő estvéig ezen főbe járó hír, semmi rendkívül való Udvari Tudósítás által bizonyossá nem tétettetett: mindazáltal, minden magános Tudósítások meg egygyeznek abban: hogy Lord Cornvallis, 15 ezer embernél is több Néppel közelített a' Frantziákhoz, és már csak a' meg-támadás híjja volt, melynek is minden emberi előre el látás szerent, az ellenség tökéletes meg-verettése velett véget. Sok Újságok említik ugyan, hogy most a' Frantziák' ereje hét ezer főből áll: hanem a' fenn elő adott officiális Tudósítás szerent, felettébb nagyíva van a' Frantziák' száma. Az első tsatábann, melyet, Generális Lakéval szerentsésenn tettek a' Frantziák; csak ugyan 80 embert el vesztek, és sokak estek fogságba, Castrebál Várossa pedig fel-prédaltatott. Ez után a' Fr. Generális, egy hadi nyugvást jelentő zászlót küldött Generális Lakéhoz ezenn kéréssel: hogy a' fogságba esett Tiszteket küldené vizsza. — Egy magános Levél szerent pedig, azt mondotta magáról a' Fr. Generális: hogy

ő igen meg-tsalattatott reménységében, mivel a' Béketelenektől segítséget várt. A' honnan hihető, hogy ő a' maga dolgának mostani rossz környülállásibann, tsak tsupánn azért ütközött meg, hogy még is betsülettel kapitulálhasson. És már a' Dublinból Sept. 3-dikánn érkezett Levelek említik is, hogy ajánlást tett a' kapitulálásra, melybenn is azt kívánta, hogy minden magokat ő hozzá kaptsolt Irlandusok is abba bé-foglaltassanak, hanem ezen ajánlást Lord Cornvallis nem fogadta el. A' Frantziák' meg verettetéséről szóló, fellyebb említett Tudósításokhoz, még ez is mellé vagyon téve: hogy egy azon Fregátok közzül, melyekről a' Frantziák ki-szállottak, el fogattatott és Corkhoz vitettetett. Már az úgy is előre tudva vólt, hogy azon három Fregátok induló félben voltak, és tsak jó szélre várakoztanak, és hogy négy Ánglus Fregátok üzőbe vették azokat.

Dublinbann minden előre való vigyázás meg tétettetett. A' Városba vivő bé meneteleknél a' Strázsák száma meg kettőztetett; a' Városbann ismét ki adattatott a' parantsolat, hogy estvéli 9 órától fogva, reggeli 5 óráig ki ki maga lakhelyében maradjon; a' Pártosok bé zárattattak, és O' Connor, Emmet, és M'Newin kettős vasba verettettek. Meg jegyzésre méltó azonbann, hogy mind ezekre, mind más még 30 pár-

tosokra nézve, csak hamar az utánn Királyi pardon érkezett: azon kötés alatt mindazáltal, hogy életek fogytáig, az Országban magokat nem mutatják. Egyéb aránt meg-jegyződik: hogy az Ánglus Oppozitzió' párijánn állók Fejei: Bedford, Fox, Sheridán, és mások sokann, kik is Arthur O' Connor mellett az ő ki-kérdezésekor Angliában, oly dítő Bizony-ságot tettek, és nyilván bizonyították magokról, hogy ők az ő politikai gondolkodásiban meg-eggyeztenek, most a' miatt nem a' legjobb állapotban vagynak, mivel az Írlandiai titkos Kommisszió előadása szerént, O' Connor, egy volt az ott lett pártütés' leg-főbb Lázzafztói között, és az Írlandiában ő tőlök fel-állítandó Direktóriumnak is egygyik Tagjává ő határozódott volt. El lehet gondolni, hogy a' Ministeriális Levelek, nem hagygyák ezt meg-jegyzés nélkül.

A' Sept. 4-dikénn költt Udvari Újságban, a' Frantziákra halgató Ligúriai és Római Respublikákat érdeklő valami Had-izenet formát lehet olvasni, tudnillik egy Augustus' 29-dikénn költt Királyi parantsolatot, melybenn is e' van: minthogy Olasz Országnak sok részeit azon Személyek, kik most Frantzia Országot kórmányozzák, igazságtalanul meg-támadván, erőszakosan el foglalták, azoknak régi Kormányfékeiket le-rontván, újat állí-

tottak fel azokbaun, a' Fr. ák' bé-folyása alatt, oly tzélból, hogy a' Frantzia Plánumot annyival inkább elő-mozdíthassák az egész Európa' kárára, kiváltképpen pedig, hogy az Ő Felsége' Alattvalóinak vagyonyaik, a' kereskedés, és a' hajókázás ellen, a' magok ellenségeskedésit tovább is folytathassák, 's minthogy ennek ereje szerént, sok olyan dolgok is mennek végbe, mellyek a' Királyi jusnak, és ezen Ország' javának ártalmára vagynak: tehát Ő Felsége maga ki-nyilatkoztatása szerént, a' Középtenger' partján fekvő azon Tartományokat, mellyeket az említett Frantzia Hatalmaskodók' Seregei el foglaltanak, vagy pedig olyan Személyek' igazgatása alatt vagynak, kikről tudva van, hogy a' Frantziáktól függenek, kiváltképpen pedig a' Genuai, és a' Pápa Tartományai-bann lévő Kikötő- és a' tenger partján fekvő helyeket, mint a' mellyek, Ő Felsége ellen készülöbenn vagynak, mint a' Király ellenségeit úgy nézni, 's velek mint ellenséggel, úgy tartoznak bánni az Ő Felsége' Alattvalói.

Batáviai Tudósítások.

A' hivataljokból ki lépett Ministerek, kik Június 12-dikétől fogva, ideig való igazgatást folytattak, kevéssel a' magok ki lépések előtt, a' Nemzeti Gyűléshez

egy az ő magok viseletéről szóló számadást küldöttek, melyre is, egy Kommiszió nevében Polgár Kuperus Sept. 4-dikén tett meg az ítéletet. Melyben is rít színekkel le festi az eddig volt belső szakadásokat és részre hajlásokat, azoknak ravasz álnokságait; szemtelen tsalárdságait, és titkos egymással való egybe kötöttetéseket, 's a' t. melyek is mint ő mondja, a' veszedelem szélére vitték a' Hazát, mely tsak Június 12-dik napja által szabaddíttatott meg. Javasolta, hogy végeztessen el: „hogy a' Jún.-12-dikén tett lépést a' szükség kívánta, mely által már a' Revoluzciónak vége van, és a' Konstitúciónak a' maga ereje vissza adattatott; következőképpen az öt Ministerek, és a' több jó gondolkodású Hazafiak, kik ezen lépésben munkások voltak, magokat az által a' Haza előtt igen érdemesekké tették. Ezen elő adás, nyomtatás alá is rendelődött.

A' Direktóriumnak, a' két Tanátshoz Septemb. 3-dikén küldött írása szerént, a' Fr. Direktórium, a' Jún 12-dikén esett Revoluziót, 's az akkor tett minden rendelkezéseket, és lépéseket, melyek annak következései valának, helybe hagyta, melyet is két képpen is ki nyilatkoztatott.

(Folytatása következik.)

Magyar - Ország.

Pestről Sept. 22-dikénn : -- „Fő-
Hertzeg Palatínusunk, minden Politika és
Törvényes (Konsilium- és Septemvirátus-
béli) Üléseket szorgalmatossan el jár. Je-
lenlétével lelkesíti a' köz-dolgok' folya-
matját. A' munkát némelykor mérséklett
múlattságokkal elegyíti, mint p. o. a' múltt
Vasárnap Főthon, és a' Káposztás Megye-
ri Szigetben Cárinalis Ő Eminentziája'
költségével újjonnan plántáltatott Ánglus
kertben múlatta maját, a' honnan Gróf Ba-
tyányi Teódor Ő Exc. ja pompás gallyaival,
a' Pesti partra hajókázott Ő Főhertzege,
a' véle lévő Uraságokkal egygyütt: a' kikkel
estvéli mulatsága volt Ő Exc. ájánál. Ma
a' Budai Vár alatt ültetett kertjében szüre-
telt maga.“

„Holnap délutánnra Báró Orczy Lász-
ló Ő Exc. ja' kertjébe ígérkezett, a' hol
más Méltóságok is feles számmal jelennek
meg, és szüreti mulatságos Vendégség fog
tartatni. Holnapután pedig Bitskén, Prí-
más Ő Eminentziájának újjonnan épített
palotájában lesznek mulatságok, a' hová
Ő Főhertzege is el megy.“